

Luxemburg, 12 ianuarie 2017

Domnilor Președinți,

Excelențele voastre,

Dragi colegi,

Stimați invitați,

Sunt deosebit de onorată să mă adresez astăzi dumneavoastră, cu ocazia aniversării a 10 ani de la aderarea României și Bulgariei la Uniunea Europeană.

Dacă doamna profesor Camelia Toader urmează să vă vorbească din perspectiva judecătorului Curții de Justiție a Uniunii Europene, calitate pe care a dobândit-o încă de la aderare, eu aș dori să vă vorbesc din perspectiva judecătorului care a experimentat, până nu demult, această tranziție la nivel național.

România a solicitat să devină membră a Uniunii Europene încă din anul 1995. Negocierile în vederea aderării au început în anul 2000. La 22 aprilie 2005 a fost semnat Tratatul de aderare, eveniment ce s-a desfășurat la Abația Neumunster din Luxemburg, iar data aderării a fost fixată pentru 1 ianuarie 2007.

Iată, aşadar, un proiect de țară îndelung pregătit și așteptat să se înlăptuiască, ce a presupus schimbări majore și eforturi susținute din partea întregii societăți și, într-o foarte mare măsură, din partea sistemului judiciar.

Schimbările au început, de altfel, în anul 1990, imediat după Revoluția din decembrie 1989, care a pus capăt celor 50 de ani de comunism, pe care românii au fost nevoiți să-i îndure după cel de-al doilea război mondial.

Acela a fost momentul în care cu toții, în funcție de vârstă, a trebuit să reînvățăm sau, după caz, să învățăm ce este democrația, statul de drept și economia de piață.

A început un amplu proces de reformă legislativă, însoțit de o avalanșă de dosare înregistrate pe rolul instanțelor de judecată, proces impulsivat în anul 1993, prin dobândirea de către România a calității de membră a Consiliului Europei, ca semnatară Convenției europene pentru protecția drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Ulterior, pregătirea țării noastre în vederea aderării la Uniunea Europeană a presupus, printre altele, revizuirea și alinierea legislației naționale la cea a Uniunii.

Pentru judecătorii români, asimilarea și aplicarea unei legislații în perpetuă modificare au însemnat un efort constant și de durată, o provocare intelectuală, dublată de o mare responsabilitate, iar acest efort nu s-a încheiat odată cu aderarea, ci, dimpotrivă, el continuă într-un plan superior.

În ultimii ani, la nivelul legislației naționale s-au adoptat patru noi coduri: civil, penal, de procedură civilă și de procedură penală, și aceasta ca să mă refer doar la cele mai importante schimbări.

În același timp, alături de dreptul intern, îmbinându-se cu acesta, dreptul Uniunii Europene face deja parte din viața profesională a judecătorului român.

Se studiază încă din facultate și, de asemenea, timp de doi ani, în Institutul Național al Magistraturii de către toți aceia care doresc să devină judecători sau procurori.

Apoi, o mare parte din seminariile și conferințele adresate magistraților în funcție abordează teme de dreptul Uniunii Europene.

Pentru o mai bună înțelegere și aplicare a acestuia, s-a constituit la nivel național Rețeaua judecătorilor coordonatori în domeniul dreptului Uniunii Europene, EuRoQuod.

Participarea constantă la aceste activități de formare a judecătorului român la Curtea de Justiție, participarea, atunci când fost posibil, a altor judecători și chiar a președintelui Curții, de asemenea, participarea unora dintre referenți au făcut ca legătura judecătorului național cu jurisdicțiile Uniunii să fie extrem de concretă și de valoroasă.

Trimiterile preliminare nu mai sunt privite demult cu reticență, judecătorii români apelând tot mai des la această formă de dialog judiciar.

Un alt efect benefic al aderării, pe care judecătorii, dar și procurorii români l-au resimțit din plin, a fost posibilitatea de a interacționa cu omologii ai lor din alte state membre ale Uniunii Europene. Programele de formare și schimburile de experiență, finanțate atât de la bugetul de stat, dar mai ales din fonduri europene, mare parte organizate în cadrul Rețelei Europene de Formare Judiciară (EJTN), au făcut posibil ca, din anul 2007 și până în prezent, 982 de magistrați români să participe la 1972 de acțiuni de formare la nivel european.

Alături de studierea legislației, a doctrinei și a jurisprudenței în materia dreptului Uniunii, interacțiunea cu magistrați din alte state membre s-a dovedit a fi un factor extrem de important în procesul de construire a încrederii reciproce și a unei culturi judiciare comune.

Am să închei spunând că sunt fericită de a fi făcut parte, de mai bine de 25 de ani, din sistemul judiciar românesc, de a fi avut șansa să particip la toate transformările acestuia, ca judecător de scaun iar, în ultimii ani, ca director al Institutului Național al Magistraturii și de a mă afla astăzi în fața dumneavoastră într-o nouă și extrem de onorantă calitate, aceea de judecător al Tribunalului Uniunii Europene.

Pe de altă parte, mă bucur că aparțin unui popor euro-optimist. Cred că explicația acestui euro-optimism rezidă în aceea că, dincolo de toate lucrurile pozitive pe care aderarea la Uniunea Europeană le-a adus în societatea românească, încă mulți dintre noi am trăit vremurile anterioare aderării și ne mai amintim ce înseamnă să nu aparții acestei uniuni.

Urez, așadar, României și Bulgariei, dar și Uniunii Europene în ansamblul său, cât mai multe aniversări!

Va mulțumesc pentru atenție!

Octavia Spineanu-Matei